

АЗБУКА

МУЗЕЈА
КРАЈИНЕ

САЊА РАДОСАВЉЕВИЋ

**АЗБУКА МУЗЕЈА КРАЈИНЕ:
МУЗЕЈСКО ПУТОВАЊЕ
КРОЗ СЛОВА И ПРЕДМЕТЕ**

НЕГОТИН, 2026.

ДРАГИ РОДИТЕЉИ, УЧИТЕЉИЦЕ И УЧИТЕЉИ,

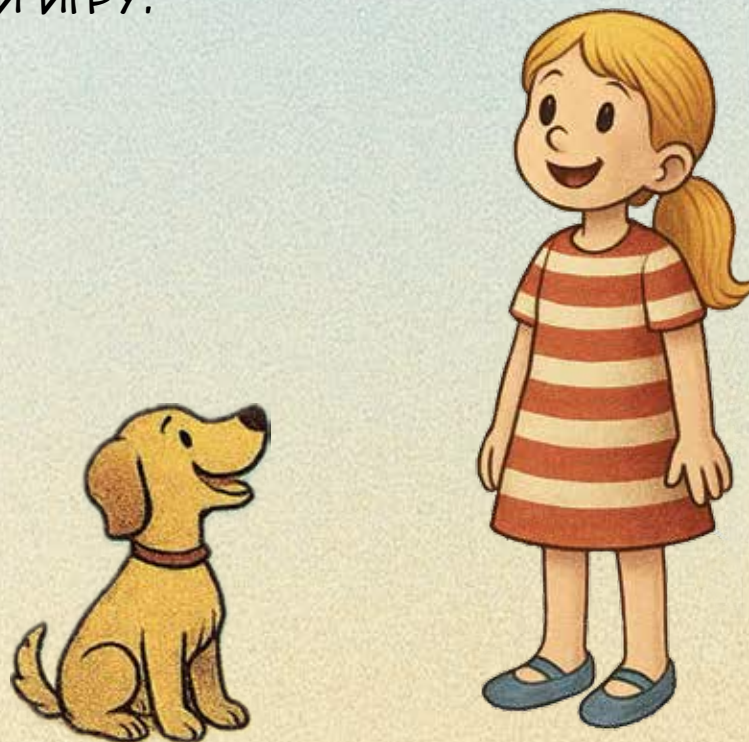
ПРЕД ВАМА ЈЕ "АЗБУКА МУЗЕЈА КРАЈИНЕ: МУЗЕЈСКО ПУТОВАЊЕ КРОЗ СЛОВА И ПРЕДМЕТЕ" – ПУБЛИКАЦИЈА НАСТАЛА С НАМЕРОМ ДА НАЈМЛАЂИ, КРОЗ ИГРУ, СЛИКУ, РЕЧ И ЛИЧНИ ДОЖИВЉАЈ, ОТКРИЈУ БОГАТСТВО КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА.

ОВАЈ БУКВАР ЈЕ ВИШЕ ОД ШКОЛЕ СЛОВА – ОН ЈЕ ПУТОКАЗ КА МУЗЕЈСКИМ ПРИЧАМА, ТРАДИЦИЈИ И ВРЕДНОСТИМА КОЈЕ ОБЛИКУЈУ НАШ ИДЕНТИТЕТ. КРОЗ СВАКИ ПРЕДМЕТ СКРИВЕН ИЗД СЛОВА, ДЕЦА ИСТРАЖУЈУ, РАЗМИШЉАЈУ, ЦРТАЈУ И ПОВЕЗУЈУ ПРОШЛОСТ СА САДАШЊОШЋУ.

СВАКА СТРАНИЦА КОД ДЕЦЕ ПОДСТИЧЕ РАДОЗНАЛОСТ, РАЗВИЈА ФИНУ МОТОРИКУ, ЈЕЗИЧКЕ И ВИЗУЕЛНЕ ВЕШТИНЕ, КАО И ЕМОЦИОНАЛНУ ПОВЕЗАНОСТ СА КУЛТУРОМ ИЗ КОЈЕ ПОТИЧУ.

ПОЗИВАМО ВАС ДА БУДЕТЕ САПУТНИЦИ ДЕЦИ НА ОВОМ МАЛОМ, АЛИ ВАЖНОМ МУЗЕЈСКОМ ПУТОВАЊУ – ПИТАЈТЕ, ПРИЧАЈТЕ, ДОПУЊУЈТЕ САДРЖАЈЕ ПРИЧАМА ИЗ НАШЕГ КРАЈА. МОЖДА ЗАЈЕДНО ОТКРИЈЕМО НЕШТО НОВО – У ПРЕДМЕТУ, У СЛОВУ ИЛИ У СЕБИ.

ХВАЛА ВАМ ШТО, ЗАЈЕДНО СА НАМА, БУДИТЕ ЉУБАВ ПРЕМА КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ И ПОМАЖЕТЕ ДА ОНО ЖИВИ КРОЗ ДЕЧИЈУ РАДОЗНАЛОСТ И ИГРУ.

ДРАГИ ИСТРАЖИВАЧИ,

ДОБРО ДОШЛИ НА МУЗЕЈСКО ПУТОВАЊЕ КРОЗ СЛОВА И ПРЕДМЕТЕ!

ОВО НИЈЕ ОБИЧАН БУКВАР – ОВО ЈЕ ВАША КАРТА ЗА АДВАНТУРУ КРОЗ ВРЕМЕ, МУЗЕЈСКЕ ТАЈНЕ И ЧУДЕСНЕ ПРИЧЕ САКРИВЕНЕ У СЛОВИМА НАШЕ АЗБУКЕ.

СВАКО СЛОВО ЋЕ ВАС УПОЗНАТИ СА ЈЕДНИМ ПОСЕБНИМ ПРЕДМЕТОМ ИЗ МУЗЕЈА КРАЈИНЕ. НЕКЕ ЋЕТЕ ПРЕПОЗНАТИ, НЕКЕ ПРВИ ПУТ ВИДЕТИ, АЛИ СВИ НОСЕ ДЕО НАШЕ ИСТОРИЈЕ, ТРАДИЦИЈЕ И МАШТЕ.

ЦРТАЈТЕ, БОЈИТЕ, ПИШИТЕ, ПОГАЂАЈТЕ ЗАГОНЕТКЕ И ЗАМИСЛИТЕ КАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАО ЖИВОТ НЕКАДА. ПОСТАНИТЕ МАЛИ ЧУВАРИ ВЕЛИКОГ БЛАГА!

ПРИПРЕМИТЕ ОЛОВКЕ, НАОШТРИТЕ УМ И ОТВОРИТЕ СРЦЕ – ПУТОВАЊЕ ПОЧИЊЕ!

КРЕНИМО РЕДОМ... ОД А ДО Ш!

А-АМФОРА

Амфоре су се закопавале у песак да би пиће остало хладно!

Амфора је посуда у којој су се некада чували вино, уље, житарице... Направљена је од глине и има две дршке. Амфоре су се користиле још у време старих Грка и Римљана. На слици је амфора од печене земље, која се чува у Музеју Крајине.

На слици се налазе три предмета, обоји амфору.

Питање за мале истраживаче:

Замисли да имаш своју амфору – шта би ти у њу ставио/ла?

Нацртај то!

Б-БУКЛИЈА

Питања за мале истраживаче:

1. Од чега се прави буклија?
2. Када се користила?
3. Да ли си видео/ла сличан предмет у музеју или код баке и деке?

Буклија је дрвена посуда за пиће округлог облика. У старо време носила се на свадбама и другим свечаностима, са њом се наздрављало и позивали су се гости у сватове. Данас се чува у музејима, као вредан предмет наше традиције. На слици је буклија, која је изложена у Музеју Хајдук Вељка.

Буклије су се украшавале цвећем и тракама!

Нацртај буклију!

В-ВЕРИГЕ

Вериге су гвоздени ланци који су се некада вешали изнад огњишта. На њих се качио бакрач (посуда) у којем се кувала храна. Осим што су служиле за припрему хране, вериге су биле и симбол дома и породичног окупљања. Данас вериге можете видети у Музеју Хајдук Вељка, као успомену на прошла времена, када је огњиште било срце сваке куће.

Пронаћи пет разлика!

Питање за мале истраживаче:

Чему су служиле вериге у старим кућама?

- а) За вешање лустера.
- б) За украс просторије.
- в) За качење бакрача изнад огњишта.

Обоји вериге и бакрач!

Г-ГУСЛЕ

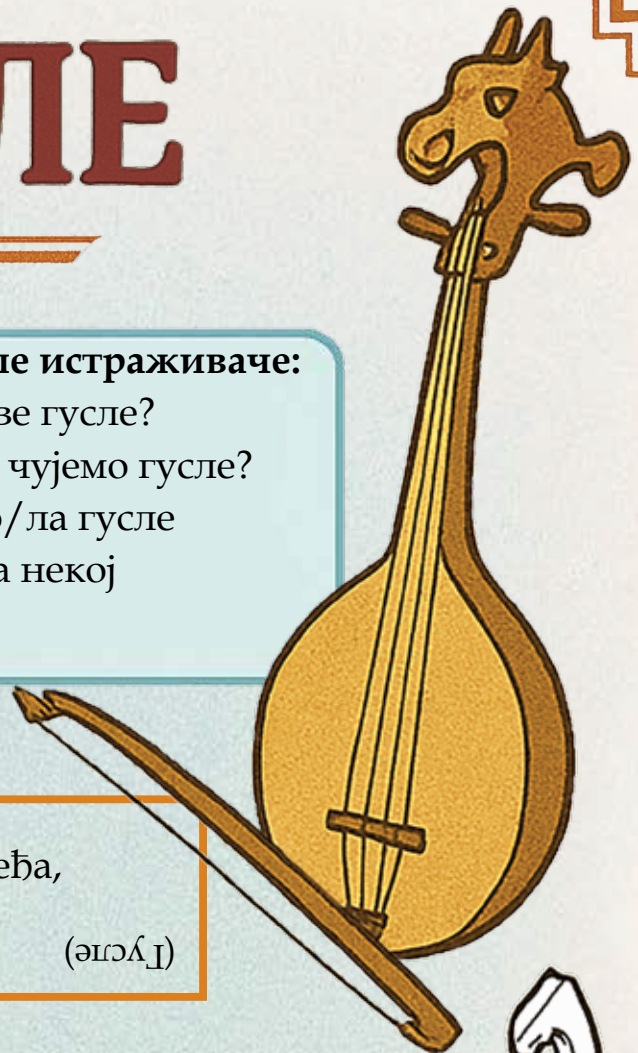
Питања за мале истраживаче:

Од чега се праве гусле?
Где можемо да чујемо гусле?
Да ли си видео/ла гусле
у музеју или на некој
свечаности?

Реши загонетку:

Дрвен трбух, кожна леђа,
длакама говори.

(агсг)

Замисли да си и ти
гуслар/гусларка!
Како би изгледале
твоје гусле? Обоји
и украси гусле!

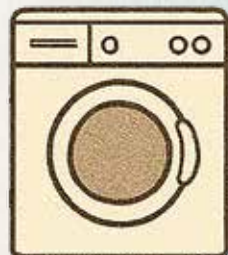

Гусле су старински музички инструмент. Праве се од дрвета, а жица је некад била од коњске длаке. Свирају се луком, а уз њих се певају јуначке песме. Гусле су важан део наше традиције. На слици су гусле које се чувају у Музеју Крајине.

Д-ДАРАК

Дарак је справа која се користила за чешљање и чишћење вуне пре него што се преде. Направљен је од дрвета и има зушце попут четке. Људи су некада сами обрађивали вуну за одећу и покриваче. На слици је дарак који се чува у Музеју Крајине.

Вуна мора да буде чиста и чешљана пре него што се претвори у конац!

Заокружи предмет који није служио за чишћење вуне.

Замисли да имаш дарак - шта би ти направио/ла од вуне?

Нацртај то!

Ђ – ЂОРЂЕ СТАНОЈЕВИЋ

Ђорђе Станојевић је рођен у Неготину. Био је научник, професор и један од најважнијих људи у довођењу електричне енергије у Србију. Он је сарађивао са Николом Теслом и помогао да се изграде прве хидроелектране на рекама у Србији. Захваљујући њему, градови су добили светлост и струју!

Ђорђе је волео да учи о звездама и струји. У његово време – улице су биле мрачне док он није довео светлост!

Замисли да живиш у доба када није било струје. Шта би ти урадио/ла да осветлиш кућу?

Нацртај свој изум!

Заокружи предмет који ради на струју.

Е-ЕПОЛЕТЕ

Еполете су украси који се носе на раменима војничке униформе. Оне нам указују на чин – звезде за генерала или траке за капетана. У Музеју Крајине можемо видети старе униформе српских официра и њихове еполете, које су некада блистале у парадама и биткама.

Мини-задачак:

Повежи:

еполете

струк

капа

раме

чизма

стопало

каиш

глава

Мало квиз питање за ђаке:
Шта се носи на рамену и показује војнички чин?

- а) капа
- б) еполета
- в) чизме

Питање за мале истраживаче:
Како би изгледале твоје еполете?
Нацртај их и украси звездама, бојама или словима!

Помози дечаку да дође до еполета.

Ж-ЖРТВЕНИК

Некада давно, пре много година, људи су веровали у разне богове – богове сунца, кише, ветра и плодности. Да би им се захвалили или нешто замолили, доносили су дарове. Те дарове – као што су воће, цвеће, жито или уље – стављали су на посебно место. То место звало се **жртвеник**.

Жртвеници су понекад били украшени тако да личе на главу јелена, попут овог који се чува у Музеју Крајине. Можда је баш ту неки древни човек оставио свој дар боговима – у нади да ће киша пасти или да ће летина бити добра.

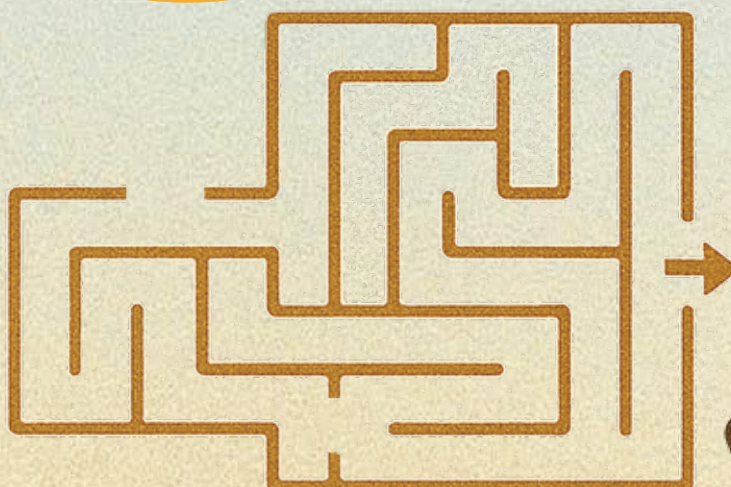
Питања за мале истраживаче:
- Шта су људи остављали на жртвенику?
- Које ствари би ти поклонио/ла природи као захвалност?

Помози девојчици да дође до дарова за жртвеник!

Обоји жртвеник и дарове!

З-ЗУБУН

Зубун је био важан део народне ношње. То је дугачак прслук од вуне, без рукава, који су жене носиле преко кошуље. Жене су га украшавале шареним везом, златним нитима и дугмићима. У Музеју Крајине можемо видети праве зубуне из старих времена, које су жене некад носиле у селима око Неготина.

Питања за мале истраживаче:

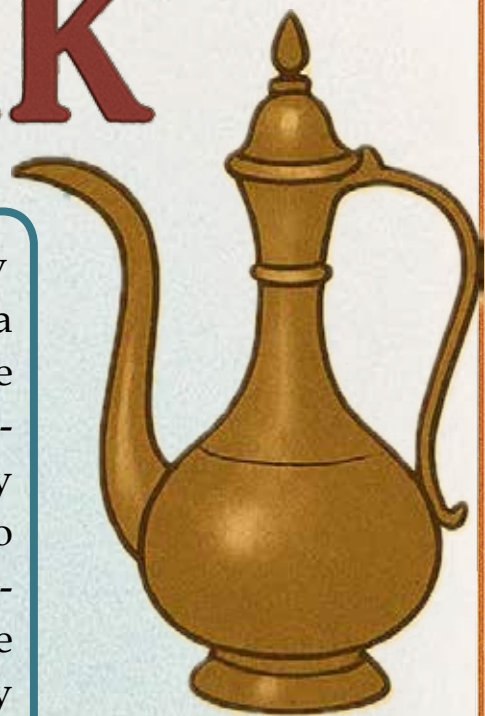
- Да ли си видео/ла зубун у музеју или на некој свечаности?
- Какве боје би био твој зубун?
- Да ли би имао вез, дугмиће или машине?

Нацртај свој зубун и украси га! Можеш користити жуту, црвену, плаву и зелену боју.

И-ИБРИК

Ибрик је старинска посуда у облику бокала. Прављен је од бакра, метала или керамике. Користио се за сипање воде, најчешће при прању руку. Ибрик се налазио скоро у свакој кући, а данас га можемо видети у музеју као леп предмет из прошлости. На слици је ибрик који је изложен у Музеју Хајдук Вељка.

Питања за мале истраживаче:

- Где си видео/ла посуду сличну ибрику?
- Шта данас користимо уместо ибрика?
- Од чега би ти направио/ла свој ибрик?

Обоји ибрик!

Мини-задатак:

Заокружи шта све можемо сипати из ибрика:

- воду
- сок
- светлост
- песму
- љуљашку

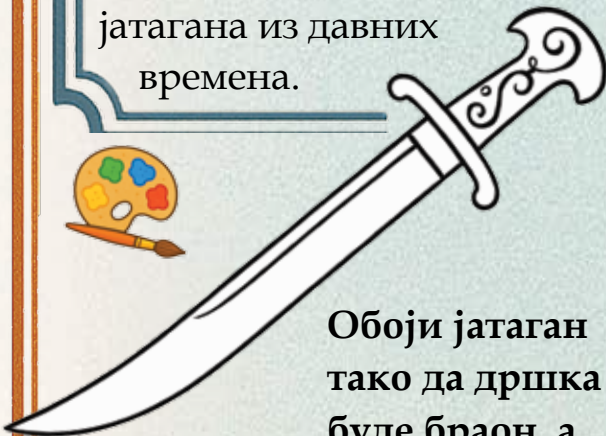
J-ЈАТАГАН

Јатаган је старински мач са закривљеним сечивом. Носили су га некада храбри јунаци и војници. Чувао се у украсној корици и често је био богато украшен. Јатаган је симбол части и борбе. У Музеју Хајдук Вељка има пуно сачуваних јатагана из давних времена.

Питања за мале истраживаче:

- Где си видео/ла мач или јатаган?
- Ко данас носи мач, у стварности или у причама?
- Зашто се јатаган више не користи?

Обоји јатаган тако да дршка буде браон, а сечиво сиво.

Задатак:

Заокружи оно што не спада у оружје:

- јатаган сабља виљушка мач

Нацртај свој јатаган!

К-КУБУРА

Кубура је старински пиштољ. Њоме су се некада бранили јунаци. Кубуре су често биле украшене – ручно гравиране, са дршком од дрвета или кости. Носиле су се за појасом, најчешће уз народну ношњу. У Музеју Хајдук Вељка можеш да видиш праву кубуру из прошлости!

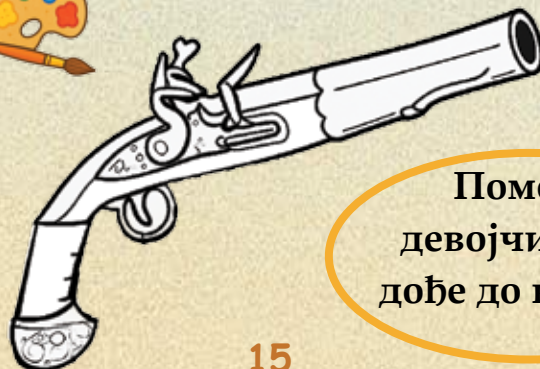

Питања за мале истраживаче:

- Да ли си видео/ла кубуру у музеју?
- Како мислиш да се кубура пунила?
- Да ли би желео/ла да сазнаш више о јунацима који су је носили?

Обоји кубуру!

Помози девојци да дође до кубуре!

Л-ЛИБАДЕ

Помози девојчици да пронађе пут кроз лавиринт до либада у витрини Музеја Крајине!

Питање за мале истраживаче:

У којим приликама се носи либаде?

- а) Када идеш у школу.
- б) Када славимо важне празнике.
- в) Када играмо фудбал.

(заокружи тачан одговор)

Либаде је посебан део женске народне ношње. То је горњи део одеће који се облачи преко кошуље. Шивено је од свиле или сомота, често украшено златним или сребрним везом. Либаде има широке, звонасте рукаве и изгледа веома свечано.

Жене су га носиле у важним приликама, као што су славе, венчања или велики празници. Данас либаде можемо видети у Музеју Крајине, где се чува као део нашег наслеђа.

Погледај цртеж либада испод. Замисли да се спремаш за свечаност. Обоји либаде бојама које ти се највише допадају!

Љ-ЉУЉКА

Некада давно, када није било креветића и колица као данас, бебе су спавале у једном посебном предмету који се звао **љуљка**. Била је правоугаоног облика, направљена од тканог платна – од вуне, лана или памука – и често украшавана разним лепим шарамата. Са обе стране имала је дугачке плетенице од разнобојне вуне, које су служиле као дршке да би се лакше носила. Маме су у њу стављале бебу и онда је носиле на леђима или на грудима. Тако су им руке биле слободне за рад. Када су биле код куће, љуљку би закачиле у неком углу собе и користиле је уместо колевке. А када су радиле у башти или на пољу, везале би је о грану дрвета, па би се беба љуљала на свежем ваздуху као у правој љуљашци. Та стара љуљка била је удобна и топла, баш као мамин загрљај.

Заокружи љуљку!

Питања за мале истраживаче:

- Ко је спавао у љуљци?
- Од чега се правила љуљка?
- Да ли си некад видео/ла љуљку у музеју?

Нацртај своју љуљку!
Замисли да имаш своју љуљку. Како би изгледала? Да ли би била шарена, украшена цвећем или имала звездице?

М-МОКРАЊАЦ

Стеван Стојановић

Мокрањац је био познати српски композитор. Писао је песме које се и данас певају. Слушао је како певају људи на селу и у граду и бележио те мелодије. Од њих је стварао своја музичка дела - Руковети. Рођен је у Неготину. Његова родна кућа је сада музеј. У музеју можеш да видиш како је изгледао, шта је носио и какву музику је писао. Његова дела су велико благо српске музике!

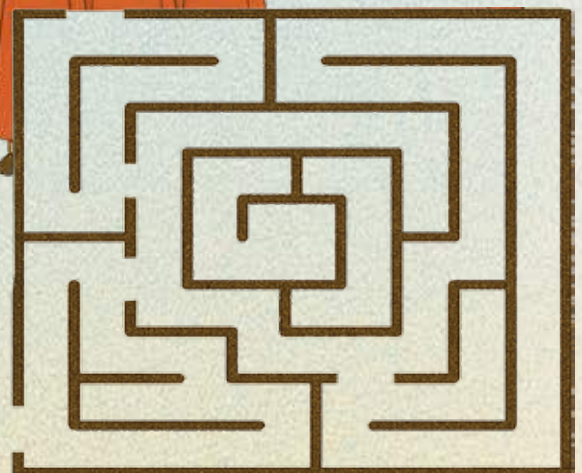

Питања за мале истраживаче:

- Где је рођен Стеван Мокрањац?
- Шта је композитор?
- Да ли знаш неку песму коју је он написао?

Помози хору да стигне до Мокрањаца!

Повежи линијом шта иде уз Мокрањаца:

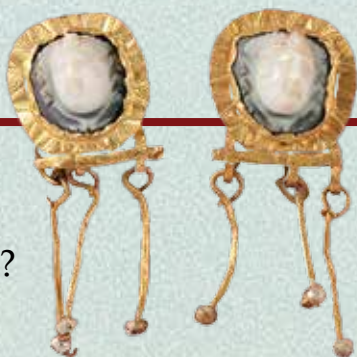
ноте		фрижидер
микрофон		мокрањац
јабука		певач

Н-НАУШНИЦЕ

Наушнице су украси који се носе на ушима. Људи их носе већ хиљадама година, као и данас! Обично се праве од злата, сребра или разних шарених материјала.

Девојчице носе наушнице да украсе себе – као што украшавамо јелку за Нову годину!

У Музеју Крајине чувају се старе наушнице које су носиле даме из прошлости. Погледај их добро – да ли личе на оне које данас виђаш?

Нацртај своје наушнице!

Како би изгледале?

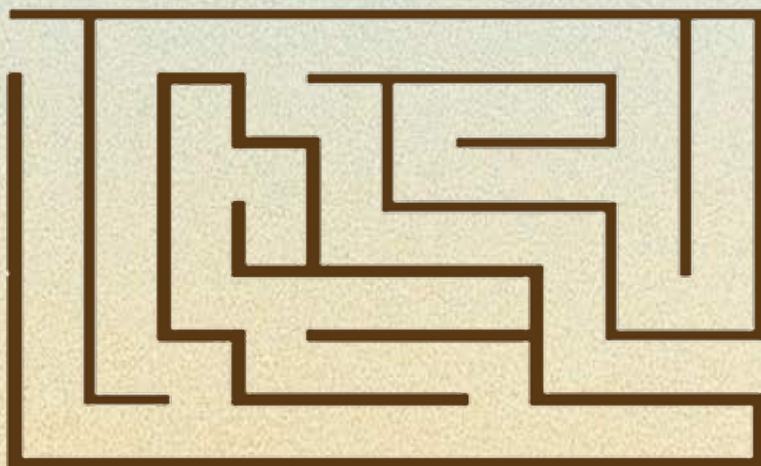
Да ли би биле срцасте, округле или у облику звезде?

Археолози су људи који траже предмете из прошлости – они су као прави детективи за старине! Замисли да си археолог. Копаш у песку и пронађеш златну наушницу! Кома је припадала? Принцези? Храброј ратници? Или некој девојчици која је волела да се украшава?

Помози девојчици да стигне до наушнице!

Њ-ЊИВА

Питања за мале истраживаче:

- Шта би се десило да нема њива?
- Да ли у музеју постоји алат или слика која говори о њиви? Како изгледа?

Њива је земља коју људи обрађују да би на њој узгајали пшеницу, кукуруз и друге биљке. Људи су још у старим временима знали колико је њива важна – хранила је целу породицу!

У Музеју Крајине можемо видети слике и алате које су људи користили да би обрађивали њиве. Понекад се на сликама уметника виде и шарене њиве у природи, као на једној старој слици која се чува у музеју. Та слика нам показује како су људи доживљавали природу и живот на селу.

Нацртај своју њиву – шта би ти посадио/ла на њој?

Учимо кроз игру о традицији и како су људи некада радили својим вредним рукама!

Замисли себе како користиш један од старих алата.

- Шта радиш?
- Да ли копаш, сакупљаш сено или садиш нешто?

О-ОПАНЦИ

Шта све од ових предмета има облик слова О?

Опанци су стара обућа коју су некада носили људи на селу. Прављени су од коже и често су се везивали каишевима око ногу. Били су чврсти, удобни и савршени за дуге шетње по ливадама и шумама.

У Музеју Крајине можемо видети старе опанке који су припадали бакама и декама. Неки су украшавани шареним концима или везом. Опанке данас носе играчи у народним ношњама док играју коло!

Обоји опанак!

Решите загатку:

Нису ципеле, а обувају се, од коже су, по селу се носе. У њима се игра коло лако, погађај шта је – реци ми, јако!

(иПНАЦО)

П-ПАФТЕ

Пафте су биле накит за свечане прилике! Некада давно, баке и прабаке су око појаса носиле пафте - лепе, сјајне украсе од метала. Пафте су биле као дугме и накит у исто време! Биле су разних облика - као цветови, срца, кругови или птичице. Жене су их носиле кад иду у цркву, на славу или на свадбу. Пафте су биле важне и показивале су која девојка је вредна и богата.

Пафта од папира

- Узми два папирна тањира, исечене кругове или картон. Налепи их један уз други и украси фломастерима, сјајем и налепницама. Направи рупицу и провуци траку - ето појаса!

Питања за мале истраживаче:

- Да ли знаш шта су пафте?
- Где се носе - на глави, врату или појасу?
- Да ли су мушкарци или жене носили пафте?

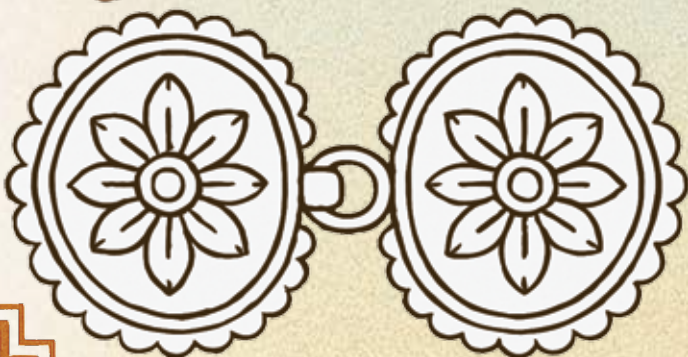

Заокружи од чега су могле бити пафте:

- папир
- сребро
- дрво
- злато

Обоји пафте!

Повежи шта иде уз шта:

пафте

стопало

ћуп

брашно

шешир

појас

чизма

глава

Р-РИКАЛО

Рикало је традиционални дувачки инструмент који се користио у српској народној култури, посебно у Тимочкој Крајини. То је старински сигнални инструмент. Њиме су пастири дозивали стадо или обавештавали друге пастире да је нешто важно! Изгледа као дугачка цев. Спада у трубе и прави се од коре дрвета, најчешће липе. Прави се у пролеће, када је липа пуна сока, јер се тада кора лакше скида. Кора се увије и чврсто везује, а ставља се и писак – мали део од дрвета који прави звук. Данас га можемо видети у Музеју Крајине.

Питање за мале истраживаче:

* Ко данас користи нешто слично?

(звучник, мегафон, трубу...)

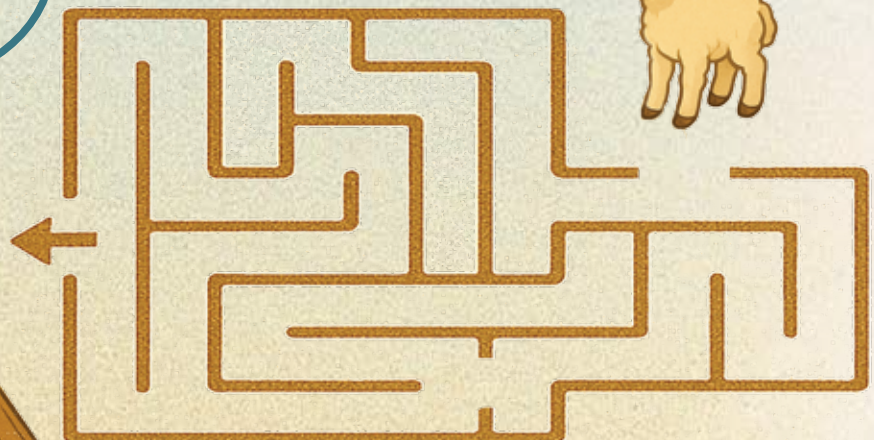
Мини задатак:

Заокружи шта све можемо да дувамо:

рикало балон виолину

Помози овчици да стигне до пастира!

С – СТРИГИЛ

Стригил је био старински предмет за чишћење тела. Користили су га стари Грци и Римљани после купања. С њим су скидали уље, прашину и зној. Био је направљен од метала и имао је закривљен облик. У Музеју Крајине чува се стригил пронађен на простору некадашњег римског насеља. Иако је мали, он сведочи о култури хигијене – како су људи бринули о себи.

Означи да ли је реченица тачна (✓) или нетачна (✗):

- Стригил се користио за резање хране.
- Стригил се користио након што би се кожа намазала уљем.
- Римљани су се купали само у зимским месецима.
- Стригил је могао бити направљен од бронзе или гвожђа.

Реши загонетку:

Ко сам ја?

- Стар сам више хиљада година.
- Волим римске купке.
- Не волим сапуне – али волим уље.
- Од метала сам и увек сам уз тело.
- Данас сам у музеју...

(илииГГ)

Нацртај свој стригил!

Каквог облика би био? Да ли би имао шаре или изгледао као кашика, кука или слово С?

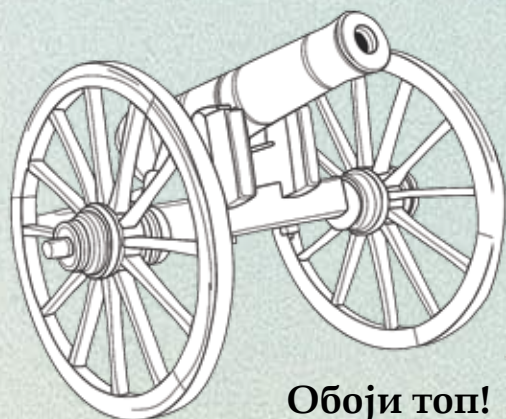
Т-ТОП

Топ је старинско оружје које је испаливало кугле. Користио се у ратовима давно, кад није било авиона и тенкова. Топ је био тежак, често направљен од метала и постављан на точкове. Када опали – чује се јако: БУМ! Данас топ можемо видети у музеју, али и на трговима као споменик. У Музеју Хајдук Вељка чувају се два топа из времена Првог српског устанка, када смо се борили против Турака.

Питање за мале истраживаче:

- * Где си видео/ла топ?
- * Зашто се више не користи?
- * Како људи данас решавају сукобе без топа?

Обоји топ!

Мини задатак:

Заокружи шта од овога има точкове:

- столица топ риба
 аутобус

Када се зачује гром, небо се тресе. Али када се устанички топ огласио изнад Неготина – тресло се и турско царство! Топ из времена Хајдук Вељка Петровића, јунака Првог српског устанка, није био само оружје. Био је симбол борбе, наде и одлучности народа да се избори за слободу.

Ћ-ЋИЛИМ

Поређај шаре!

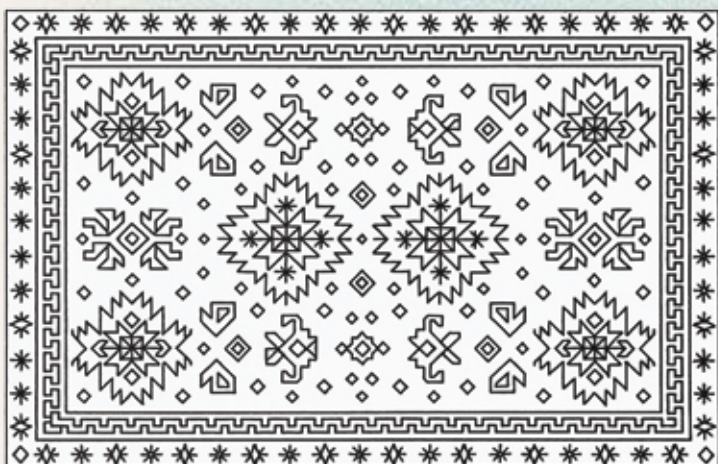
Пример редоследа:

- Настави низ, који је следећи облик?

Обоји свој
ћилим!

Питања за мале истраживаче:

- Шта је ћилим?
- Како настаје ћилим?
- Од чега се прави?

Баке
и
прабаке
су саме ткале
ћилиме, седећи за
разбојем — посебном
справом за ткање.

Ћилим је врста шареног, ручно тканог тепиха. Људи су га ткали вековима у Србији и другим земљама и често га стављали на под или на зид као украс. Ћилими су прављени од вуне и имали су разне шаре, као што су цветови, звездице, птице и геометријски облици. У Мокрањчевој кући и Музеју Крајине можеш видети много шарених ћилима који говоре о нашој народној традицији!

У-УРНА

Урна је стара посуда у коју су некада људи стављали пепео након што би неко преминуо. Тако су чували успомену на њега. Урне су често прављене од глине, украшаване и чуване у земљи или на посебним местима. У Музеју Крајине чувају се урне из давних времена.

Питања за мале истраживаче:

- Шта је урна?
- Од чега се прави?
- Шта мислиш, за шта се користила?

Шта је од ових предмета урна?

Нацртај или залепи облике (папирне цветиће, срца, звезде) и направи урну!

Обоји урну!

Ф – ФИБУЛА

Питања за мале истраживаче:

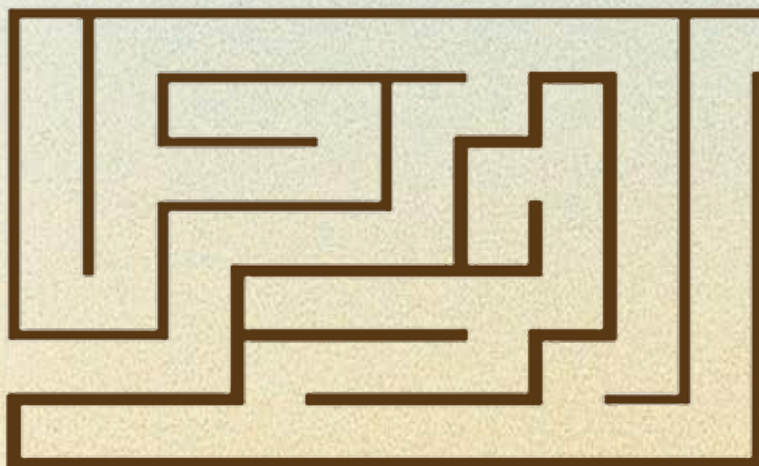
- Шта мислиш, ко је носио фибулу – мушкарци или жене?
- Да ли фибула служи само као украс?
- У ком добу су људи најчешће користили фибуле?

Нацртај како би волео/ла да изгледа твоја фибула!

Фибула је украсна игла која се користила некада давно за закопчавање одеће, као „брош“ или „копча“. Најчешће је била направљена од метала – бронзе, сребра или злата. Људи у римско доба нису имали дугмад као ми данас, па су користили фибуле да причврсте тунике, плаштове и друге одевне предмете. Фибуле су често биле лепо украшене и показивале су богатство и укус онога ко их носи. У Музеју Крајине можемо видети разне облике – кружне, лукове, са спиралама ...

Помози девојци да стигне до фибуле!

X-ХАЈДУК ВЕЉКО

Некада давно, у време када су се храбри српски јунаци борили да заштите свој народ од Турака, живео је један посебан човек. Звао се **Хајдук Вељко Петровић**. Вељко је рођен у Леновцу, а један део живота провео је у Неготину. Био је снажан, одважан и увек спреман да помогне другима. Био је познат по својој храбрости. Када је његов народ био у невољи, није оклевао. Узео би своју сабљу, сео на коња, који се звао Кушља, и повео борце у борбу. Његов коњ је био снажан, веран и неустрашив баш као и он. Једном је рекао: „Главу дајем, Крајину не дајем!“ То значи да је био спреман да дâ и живот за свој народ. И данас га памтимо као великог јунака који је чувао свој народ и борио се за правду. Његова прича нас учи да будемо храбри, поштени и да волимо своју отаџбину.

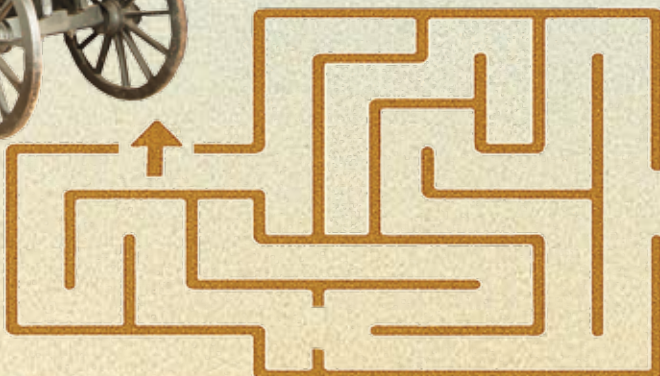

Питање за мале истраживаче:

- * Ко је био Хајдук Вељко?
- * Како се звао Хајдук Вељков коњ?
- * Шта је Хајдук Вељко рекао?

Заокружи шта описује јунака:

- храброст
- плашљивост
- борба за правду
- бежање

Помози јунаку да стигне до топа!

Ц-ЦРЕПУЉА

Нацртај црепуљу као велику округлу посуду и обоји је у боје глине: црвену, браон, жуту.

Заокружи црепуљу!

Црепуља је стара глинена посуда. Људи су, још од давних времена, када нису постојале модерне рерне, у њој пекли хлеб на ватри, на огњишту. Назив „црепуља“ долази од тога што је направљена од печене земље, као цреп за кров. Црепуље могу бити различите величине, неке су мале, а неке су велике и до пола метра! Црепуља је имала рупу у средини, као мали отвор. Кроз ту рупу пролазио је жарач (то је као дугачка палица која се греје на ватри). Жарач је помагао да се црепуља стави на жар и да се касније подигне са жаришта.

Питање за мале истраживаче:

Шта можемо пећи?

Испричај шта би ставио/ла у црепуљу да печеш. Хлеб? Питу? Месо?

Ч-ЧАРАПЕ

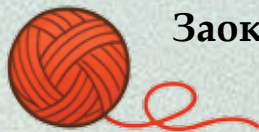
Традиционалне **чарапе** су посебне чарапе које су људи некада носили уз народну ношњу. Правиле су се од вуне, памука или конца, биле су топле и често украшене лепим шарама и бојама. У Музеју Крајине можемо видети старе чарапе – лепе, шарене и дугачке!

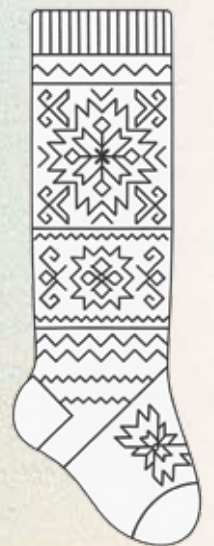
Питање за мале истраживаче:

- * Шта су традиционалне чарапе?
- * Да ли неко у твојој породици зна да плете чарапе?
- * Шта мислиш – да ли чарапа може да буде уметничко дело?

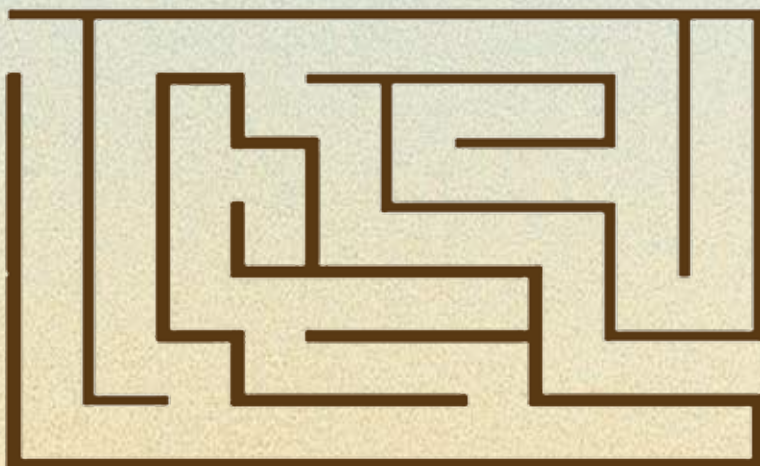
Заокружи чарапе!

Обоји чарапе!

Помози дечаку да стигне до чарапа!

Џ-ЏЕЗВА

Питање за мале истраживаче:

* Шта све можемо да кувамо у џезви?

Да ли си икада видео/ла малу металну посуду са дугачком дршком? То је **џезва**! У њој се кува кафа – посебно пиће које воле одрасли. Некада давно, баке и деке су сваког јутра кували кафу у џезви на шпорету или ватри. Када би се кафа скувала, кућа би замирисала тако лепо да би сви знали – време је за дружење! Џезва није обична посуда. Она је направљена од бакра, често украшена шарама. У Музеју Крајине можеш видети старе џезве које су људи некада користили. Свако домаћинство имало је своју џезву – баш као и шољице за кафу.

Реши загонетку:

Имам дршку, нисам торба,
то што кувам мора свак да проба.
Мирис кафе ширим кућом целом,
шта сам ја, реци смело?

(џезва)

Замисли џезву у
разним бојама – златној,
бакарној или украшену
цвећем. Шаре можеш
измислити сам/сама!

Нацртај је!

Ш-ШАРКАМЕН

Шаркамен је место код Неготина где су археолози нашли велике и важне ствари. Археолози су на локалитету **Врело - Шаркамен**, у оквиру царске палате, пронашли маузолеј - то је велика римска гробница за важну даму, царицу - мајку императора Максимиана Дајана. У маузолеју је пронађен сет златног накита - огрлице, прстенови и минђуше. Шаркамен нам открива како су некада живели људи. То је као прозор у далеку прошлост!

Питања за мале истраживаче:

- * Шта мислиш, како археолози проналазе предмете?
- * Да ли би волео/ла да копаш као археолог?

Замисли да правиш златни накит - како би изгледао? Са којим облицима и бојама?
Нацртај свој накит!

Што су гођ људи на овоме свијету измислили, ништа се не може испоредити с писмом. Пријатељу или знамцу своме, који је на далеко преко бијелог свијета, послали мисли своје на комаду артије; читају, што су други писали прије двије илјаде година, и написали, да могу други послје неколико илјада година читати; то је наука, која ум људски готово превазилази, и могло би се рећи, да је онај, који је први юу измислио, био више Бог него човек. Писмо је отворило пут уму људском, да се приближи к Богу по могућству своме. Оно је измишљено, од прилике, прије четри илјаде година; и послје свога тешкога и гуднога поштовања ипак је ласно пошало, да данас на свијету нема никаква знања лакшега од њега; и ипак се по свијету размложило, да данас у Европи има народа, у којима нема човека, да не зна читати и писати.

Вук Стефановић Караџић
Бер 1827.

**ИЗДАВАЧ
МУЗЕЈ КРАЈИНЕ**

**ЗА ИЗДАВАЧА
ВЕСНА СТАНКОВИЋ**

**АУТОР
САЊА РАДОСАВЉЕВИЋ**

**СТРУЧНИ САРАДНИК
ВЕСНА НИКОЛИЋ**

**РЕЦЕНЗЕНТ
ДР АЛЕКСАНДРА САВИЋ**

**ЛЕКТОР
ВЕСНА СТАНКОВИЋ**

**ФОТОГРАФИЈЕ
ЗОРАН РАДОСАВЉЕВИЋ - КИКИ
ИВАН ХАЏИ ЗДРАВКОВИЋ - СОСА
СТАНКО КОСТИЋ**

**ИЛУСТРАЦИЈЕ
СВЕ ИЛУСТРАЦИЈЕ У КЊИЗИ СУ
АУТОРСКИ РАД САЊЕ РАДОСАВЉЕВИЋ, УКЉУЧУЈУЋИ
ОНЕ ГЕНЕРИСАНЕ ПОМОЋУ ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ
И ДАЉЕ ОБРАЂЕНЕ У ГРАФИЧКОМ СОФТВЕРУ**

**ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН И ПРЕЛОМ
САЊА РАДОСАВЉЕВИЋ**

**ШТАМПА
VIROGRAF, БЕОГРАД**

**ТИРАЖ
300**

ISBN-978-86-87691-38-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

003.349-028.31(02.053.2)
398(497.11)(02.053.2)

РАДОСАВЉЕВИЋ, Сања, 1973-

Азбука Музеја Крајине : музејско путовање кроз слова и предмете / Сања Радосављевић ;
[илустрације Сања Радосављевић] ; [фотографије Зоран Радосављевић- Кики, Иван Хаџи
Здравковић - Соса, Станко Костић]. - Неготин : Музеј Крајине, 2026 (Београд : Бирограф). -
33 стр. : илустр. ; 30 см

Тираж 300

ISBN 978-86-87691-38-4

COBISS.SR-ID 189149193

**ПУБЛИКАЦИЈА "АЗБУКА МУЗЕЈА КРАЈИНЕ:
МУЗЕЈСКО ПУТОВАЊЕ КРОЗ СЛОВА И ПРЕДМЕТЕ"
ВОДИ ДЕЦУ У СВЕТ МУЗЕЈА, ГДЕ СВАКО СЛОВО
ОТКРИВА ЈЕДНУ ПРИЧУ, ЈЕДАН ПРЕДМЕТ, ЈЕДАН
ДЕО БОГАТОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА НЕГОТИНСКЕ
КРАЈИНЕ.**

**ОВА КЊИГА НИЈЕ САМО БУКВАР – ТО ЈЕ ПОЗИВ
НА ОТКРИВАЊЕ, РАЗМИШЉАЊЕ, ЦРТАЊЕ И
ПОВЕЗИВАЊЕ СА КУЛТУРНОМ БАШТИНОМ.**

**КРОЗ ШАРЕНЕ ИЛУСТРАЦИЈЕ, ПИТАЛИЦЕ, ЗАГОНЕТКЕ
И ЗАДАТКЕ, ДЕЦА УПОЗНАЈУ ПРЕДМЕТЕ ИЗ НАШЕ
ПРОШЛОСТИ И УЧЕ О КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ НА
ЗАНИМЉИВ И ИНТЕРАКТИВАН НАЧИН. КРОЗ ИГРУ
И УЧЕЊЕ, ДЕЦА ПОСТАЈУ МАЛИ ЧУВАРИ ВЕЛИКОГ
НАСЛЕЂА.**

**„АЗБУКА МУЗЕЈА КРАЈИНЕ“ РАЗВИЈА ЉУБАВ ПРЕМА
ТРАДИЦИЈИ И МУЗЕЈУ, А ЧИТА СЕ С РАДОШЋУ
И ЗНАТИЖЕЉОМ. ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ У ОВОЈ
ЧАРОБНОЈ АДВАНТУРИ!**

